

udelukkende af pædagogiske Hensyn. Jeg ser bort fra den Uret, som den Gang skete overfor Kirken, jeg ser udelukkende paa, hvad det forekommer mig at Tiden tilstrækkeligt har belyst, hvor uheldigt Ministerens pædagogiske Synspunkt har været.

Endelig maa jeg med Hensyn til § 4 gøre opmærksom paa, at jeg nærer en alvorlig Skepsis overfor Muligheden af virkelig at faa de enorme Opgaver gjort færdige i Løbet af et Aar. Jeg nægter ikke, at da jeg læste Bestemmelsen, var min første Tanke den, at dette maatte være en spøgefuld Bemærkning fra Ministerens Side. Jeg forstaa ærlig talt ikke, hvordan man kan tænke sig Muligheden af, at en alvorlig, grundig Bearbejdelse af disse umaadelig udviklede Spørgsmaal paa et Tidspunkt, hvor der er saa store Dissenser om de pædagogiske Synspunkter, kan blive gjort færdig i Løbet af et Aar. Der er under Forhandlingen her gjort opmærksom paa, at den store Kommission for Folkeskolen, der blev nedsat 1789, sad i 25 Aar. 25 Aar arbejdede den med etenkelt begrænset Omraade af vort Skolevæsens Ordning. Det er selvfølgelig ikke min Mening, at man vil behøve 25 Aar for den Kommissions Vedkommende, som vi nu tænker paa at nedsætte, selv om Opgaverne jo er mange Gange fordoblede, og selv om Tidsforholdene er uhyre meget vanskeligere end den Gang, da saa at sige hele Kommissionen var enig om et pædagogisk Grundsyn. Men jeg mener, som sagt, at det vil være umuligt for denne Kommission at blive færdig med alt dette saa hurtigt som foreslaaet. Hvis det skal være en Færdiggørelse paa sømmelig og god Maade, til Nytte for vor Skole, maa enten Tidspunktet for Betænkningens Afgivelse udsættes betydeligt, eller, hvad der sikkert vilde være heldigere for Arbejdsroen og for at undgaa, at det bliver Hastværksarbejde, man maa stryge Bestemmelsen om Tidsbegrænsning for Kommissionens Virksomhed. Men det vil der jo kunne blive Lejlighed til at drøfte nærmere i Udvalget.

Jeg skal slutte med at anbefale Lovforslaget til principiel Antagelse og erklære, at mit Parti principielt er med til at nedsætte en saadan Kommission. Samtidig skal jeg udtale min Glæde over, at Ministeren har den Forstaaelse, han har af det Grundsyn, som den store Skolekommission af 1789 var præget af, og som prægede Anordningen af 1814. Ministeren udtalte nemlig ved Finanslovbehandlingen, at han ligefrem følte det som en Lykke, at han var i Overensstemmelse med Frederik den 6tes og den gamle Skoleanordnings Formaal: at skabe dygtige

og nyttige Borgere. Jeg er ikke saa lykkelig som den højtærede Undervisningsminister at beundre Frederik den 6te i saa høj Grad, men jeg vil haabe, at Overensstemmelsen mellem den gamle Skoleanordning og den højtærede Undervisningsministers Synspunkter strækker sig saa vidt, at Beundringen ogsaa gælder det Hovedmiddel, som Skoleanordningen af 1814 i høj Grad lagde Vægten paa ved sin Reform af vor Folkeskole, idet den udtalte, at hvad der skulde ske her, skulde ske i Overensstemmelse med Evangeliets Ord, saaledes at Religionen ikke blot forklaredes for Forstanden, men tillige lagdes paa Hjerte. I saa Henseende forekommer det mig, at de Reformpædagoger, der gennemførte den store Skolereform af 1814, saa rigtigt paa Børnenes og de unges Karakter, og hvad der her trænges til. De havde jo ogsaa oplevet en Tid, der i mange Maader netop i høj Grad minder om den, vi har oplevet. De havde staaet overfor en Periode, hvor man mente, at Fornuftmoralen kunde skabe nye Mennesker og skabe, om jeg saa maa sige, paradisiske Tilstande her i Verden, naar den gennemførtes ogsaa med Hensyn til Skolen. Men man havde rigtignok ogsaa i Løbet af de 25 Aar, denne Kommission sad, haft Lejlighed til i rigt Maal at gøre Erfaring om, at dette slog praktisk fuldstændig fejl netop med Hensyn til Morallivet, ogsaa i det danske Folk. Derfor var det, at man i 1814 i den nye Skoleanordning lagde saa stærk Vægt paa denne Side, som det forekommer mig man ogsaa vedblivende ved Ordningen af det danske Skolevæsen maa tage med i Betragtning.

Første Næstformand (K. M. Klausen):

Det 17de Medlem for Hovedstadenn har Ordet for en kort Bemærkning.

Vilhelm Rasmussen: Der var i den ærede sidste Ordførers Tale et Afsnit, som jeg ikke paa nogen Maade kunde forstaa. Det ærede Medlem talte om Tidens Sammenbrud — jeg formoder, at det gjaldt Verdenskrigen — og udtalte i den Forbindelse, at den humane Pædagogik var spillet fallit ved Verdenskrigen. Det kan jeg ikke forstaa at man kan sige (Afbrydelse af J. Oskar Andersen). Nej, det er ikke Ordlyden, men det var Tanken, det skal nok vise sig, naar vi faar Fortryk'et. Det kan jeg altsaa ikke forstaa, at man kan sige, thi, saa vidt jeg ved, er der kun eet af de krigsførende Lande, om hvilket man med Rette kan sige, at det har et humant Grundlag for sin Pædagogik,